

KØN 6. sep. 2018 | kl. 06:00

Lærere og sociolog: Skolens kønsopfattelse bygger på myter

Af: *Andreas Brøns Riise*

Der er 50 års dansk og international kønsforskning, men den bliver ikke brugt i skolen. Her bygger forestillinger om køn på myter og stereotyper i stedet for viden, lyder det fra kønssociolog Cecilie Nørgaard. Hun efterlyser en ordning, hvor skoler kan få certifikat på, at deres arbejde med køn og identitet er forskningsbaseret.

"Det ironiske er, at jeg faktisk ikke synes, det er den bedste løsning", siger Cecilie Nørgaard om den certificeringsordning, hun har brugt seks år på at udvikle.

"Efter 50 år er vi så langt, at man kan skelne fakta fra myter i kønsforskningen. Men vi har overhovedet ikke implementeret den viden på uddannelsesområdet. Der bygger forestillingen om køn stadig på erfaringsbaserede myter".

Sådan lyder det fra tidligere lærer og kønssociolog Cecilie Nørgaard, der er keynote speaker til Folkemødet om uddannelse, der løber af stablen fredag og lørdag i Nørre Nissum. Hun har i 10 år ledet firmaet Mangfold, som formidler kønsforskning til uddannelsesområdet og skaber initiativer til at fremme lige muligheder og øge diversitet.

I sit oplæg vil Cecilie Nørgaard slå til lyd for, at arbejdet med køn i folkeskolen bliver professionaliseret. Det er langt fra tilfældet i dag, mener hun.

Ny bog til lærerne: Kønsbevidst pædagogik

"Vi har nu et modul om køn på pædagoguddannelsen. Det burde være være første skridt i forhold til at legitimere, at der er forskel på forskningsbaseret viden og myter på området. Men det går meget trægt med at få taget det næste skridt", siger Cecilie Nørgaard.

Konsekvensen er, at lærere forfalder til stereotyper, mener hun.

"Vi har helt naturligt en kulturhistorie, der bygger på patriarkalske normer, og så længe vi ikke udfordrer den med normkritiske redskaber fra forskningen, så gør vi, som vi plejer. Forskningen viser simpelthen, at skolen reproducerer de stereotype normer, der er i kulturen omkring køn - og at vi er blinde for det", siger hun.

Folkeskolens usynlige sexliv

"Når man for eksempel påpeger, at drengene gerne laver forsøgene i fysik, mens pigerne er sekretærer, så hører man gerne, 'at det sker altså ikke mere'. Men det gør det. Det viser forskningen. Og det er endda meget udbredt".

En blind plet

Ud over den rolle, som henholdsvis drenge og piger bliver tildelt og påtager sig i undervisningen, peger Cecilie Nørgaard på kønsstereotype fremstillinger i undervisningsmaterialer og kønsopdelt undervisning som problematisk.

"Men problemet her er, at det bliver voldsomt banalt, når man bliver konkret. Eksemplerne er i sig selv måske ikke store problemer, men lægger man dem sammen, står man med et strukturelt problem, der er så stort, at det er blevet en blind plet. Kønsstereotypificering er over det hele - og derfor er det så svært at få øje på", siger hun og tilføjer:

Bachelor: Tag hensyn til elevernes sociale skolekøn

"Det er helt naturligt, at man som lærer, der står med en kompleks undervisningsopgave med en stor og divers elevgruppe, har brug for at reducere kompleksiteten ved at lave en opdeling. Men den opdeling er stort set konsekvent en kønsopdeling".

Kønsopdelt undervisning er et quickfix

Engang i mellem kommer opdelingen til udtryk ved, at man laver kønsopdelt undervisning netop i et forsøg på at komme stereotyperne til livs. Så laver pigerne aktiviteter, man typisk anser for maskuline og omvendt. Her hører man ofte lærere og elever sige, at pigerne tør mere, når drengene ikke er der.

DigiPippi skal lære pigerne at bruge it - uden drengene

"Men det er et quickfix, for hvad så når klassen er samlet igen? Så har man jo været med til at legitimere en kultur, hvor pigerne holder sig tilbage, når der er drenge til stede i stedet for at lade undervisningen tage udgangspunkt i det enkelte individ og skabe en inkluderende kultur. Og så

undrer vi os over, at der ikke er lige så mange kvinder på ledelsesgangene som mænd", siger Cecilie Nørgaard.

Drengene for sig - og pigerne for sig

Sociologen oplever ofte, at køn bliver brugt til at forklare eller ligefrem opmuntre bestemte karaktertræk eller opførsel, fortæller hun.

"Når drenge er urolige, så er det bare drengestreg. Men for 100 år siden var det altså drengene, der var det uddannelsesegnede køn, mens piger blev beskrevet, som drenge bliver det i dag. De kunne ikke holde koncentrationen, var lettere at distrahere, og også dengang handlede det om biologien. I dag gør man det samme, når man siger, det er drengenes hormoner, der gør, de ikke kan opføre sig ordentligt", siger hun.

Er der slet ikke anden biologisk forskel på kønnene end den anatomiske?

"Biologien har en masse at sige for eksempel i forhold til, hvad for noget medicin, man skal have, men den har ingen betydning for ens potentiale, evner, lederegenskaber eller omsorgsfølelse. Det er der intet i forskningen, der har kunnet godtgøre. Tværtimod peger hjerneforskning på, at forskellene inden for kønnene er større end forskellen imellem kønnene".

Certificeringsordning er et opråb

Cecilie Nørgaard har i løbet af de sidste seks år udviklet et certifikat, man som daginstitution kan bryste sig af, hvis alle medarbejdere har været på et seksugers kursus i kritik af kønsnormer med udgangspunkt i egen praksis.

På Folkemødet for uddannelse skal det diskuteres, om det også er en vej for skolen at gå.

Bachelor: Skolen fastlåser den søde pige og den stærke dreng

"Det ironiske er, at jeg faktisk ikke synes, det er den bedste løsning - det optimale vil være et systemiseret tiltag, der tager vare på at professionalisere både studerende og færdiguddannede pædagoger og læreres viden om køn og diversitet", fortæller hun.

"Men noget skal der ske, så certificering er udviklet for at presse på en dagsorden, jeg egentlig synes, andre burde stå for at fremme. Men når der ikke sker noget fra officielt hold, må aktivistertyper som mig jo gøre et eller andet. Og nu foreligger muligheden for at professionalisere sin pædagogiske kønspraksis for de, der er interesserede. Indtil videre må det derfor være ildsjæle og frontløbere forundt".

Ideen med certificeringsordningen er igen at synliggøre, at der er forskel på reel forskningsbaseret viden og myter, påpeger Cecilie Nørgaard.

Elevens alsidige udvikling handler også om køn

"Vi skal derhen, hvor man ikke associerer kønsdebatten med lilla ble og brændte bh'er, men med forskningsbaseret viden, vi har brug for på uddannelsesområdet", siger hun og understreger, at det er en dagsorden, der hører til i skolen.

"Hvis vi mener alvorligt, at skolen skal uddanne og danne til deltagelse i et demokratisk samfund, så er vi nødt til at komme i gang med at give eleverne vidensbaserede værktøjer til kritik af kønsnormer. Danmark halser efter de andre nordiske lande på ligestillingsområdet. I Sverige har man for længst skrevet ind i lovgivningen, at skolen har pligt til at modvirke kønsstereotyper".

"I Danmark er ligestillingsområdet og uddannelse skarpt adskilt. Men så længe drenge og piger ikke bliver mødt uden stereotype kønsnormer i skolen, kan alle andre ligestillingsindsatser senere i livet være ligegyldige, for så er man allerede indskrevet i en kultur".

Vandkunsten 12, 1015 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk